

Randers Fjord skulle aldeles fri være; og ei nogen Russtie her at sættes i nogen Maade" (Nackelmann pag. 56). Christian III. forbød i 1552 at bruge Polmere*), fordi disse „for-drive Sagen og andre Fisk, der ud af Stranden opgaar, Os og Andre, som lade bruge Fiskeri her ovenfor Randers til stor Skade og Fordærv". Det næste Lovbud er Frederik III.'s aabne Mandat af 8de Marts 1664. Dette udførlige og særdeles opløsende Aktstykke (Bilag 10) er saa langt fra at aande Belvillie imod eller Begunstigelse af Løsegaardene, at det tværtimod hovedsagelig er rettet imod de Misbrug og Ulemper, som disse aafstedkom. Aktstykket indledes med et Referat af en kongelig Ordre af 2den April 1663, hvorved en Kommission nedsaettes med det Hverv at undersøge, hvad Ret Enhver havde til den Grund og Eiendom, hvor hans Løsegaard fandtes, og hvor mange, og hvor siden Eskke Brochs Tid, da Fjorden var navigabel for temmelig store Skibe, vare opsatte af nye eller satte for langt ud i Fjorden. Nackelmann gjengiver — jeg veed ikke fra hvilken Kilde — hele Kommissionsforretningen (Pag. 25—26). Dets Hensigt var at skaffe fri og uhindret Seilads i Seildybet ved Fjernelsen af de mange Hindringer, hvormed Løsegaardene havde belempret dette til Commerciernes Forhindring og Formindstelse af de kongelige Toldindtægter. Mandatet indeholder dernæst hele Kommissionens Forretning, ved hvilken der ryddedes betydeligt op mellem Løsegaardene — nogle stulde helt optages, andre indflyttes eller forkortes paa Armene — Alt for at skaffe fri og uhindret Seilads i Seildybet. I Slutningen af Forretningen, der er dateret den 21de Mai 1663, omtales, at Dyrigheden i Randers, hvad ogsaa indstændigt berettes af Fiskerne, havde klaget over den meget store Ustikkethed, som begiftes paa Fjorden med Blusen paa Fjorden om Matten og idelig Pulsen, „Driff og Buel Garn och Øyster", der formentlig ikke havde været tilladt i Eskke Brochs Tid eller tidligere, og syntes Børgerstabet og mange „som rette Løsegaarde eier og bruger, til største Skade och forhindring och ei alene dennem, menß offuer slige Ushicklighed Fischen aff Fioren forjages, som er dend Ulgemeene til største Uffbreck". Kommissionen henstillede derfor til Kongen, at de gamle Brevkister paa Dronningborg maatte oplades og efterses for mulig at finde Efterretning om, hvor vidt de gamle Fiskergaarde maatte udsættes mod Dybet, og hvad der var ulovligt Fiskeri paa Fjorden. Efter saaledes at have gjengivet Kommissionsforretningen slutter Mandatet med Kongens herpaa afgivne Resolution. Det hele Aktstykke er dateret den 8de Marts 1664 (Bilag 10). I Resolutionen stadfæster Kongen i det Hele de af Kommissionen trufne Foranstaltninger, anfer over, at disse ikke allerede vare efterlevede, da den hele Misbrug paa Fjorden med Løse- og Fiskegaardene havde været „den seilende Mand til største Skade och Hinder, och ofß derud-offuer udi Worris Toldrettighed stor affgang"; thi befaler Kongen, at nu skal alle af Kommissionen mod Løsegaardene trufne Foranstaltninger udføres „anseende at det er billigt, at Wi Naadigst mere henseende haaffuer til det gemeene Beste, Schiffartens Befordring og Commerciernis tiltagelse end Nogen faaes egen Nyttighed". Tillige forbydes det under noget som helst Paaskud at oprette flere Løsegaarde paa Fjorden, „end der nu tilladt er" saa vel som al Blusen om Matten, Pulsen, „Driff, Buelgarn och Øyster".

Dette er i det Væsentlige Indholdet af det aabne Mandat af 8de Marts 1664 (Bilag 10), og det maa forundre, at Nackelmann har kunnet faa Noget ud af dette til Fordel for sine privilegerede og med kongelig Tilladelse indrettede Løsegaarde, som han siger ere eneberegtigede til at fange Lax. Endnu mere Marsag er der imidlertid maaffe til at undre sig over den Omformning, som Mandatet eller rettere sammes lgl. Slutningsresolution er undergaaet hos Nackelmann, som det synes i Favør af hans ovennævnte Paaastande.

Nackelmann giver nemlig i sin Bog (Pag. 27) under Citationstegn, hvad han siger er oft nævnte lgl. Resolutions Indhold. Sammenligner man imidlertid dette, saaledes som det nu i de 3 Gaardmænds Sag er draget frem baade ved Afskriften af Rentekammerets Expeditionsprøtokol (Bilag 10) og ved Gjenparten af Løsekommissionsforretningen af 1696—98 (Bilag 15, Nr. 12), med, hvad Nackelmann udgiver for Resolutions Indhold, vil man finde, at dette sidste er en ved mange væsentlige Udeladelser og Forkortelser samt ved Brugen af andre Ord og Sætningsforbindelser foretagen Tillem্পning, der ganske vist i denne Skikkelse nærmest kan fremkalde den Forestilling, at det, som Resolutionen gif ud paa, var at paabyde Optagelsen af ulovligt anlagte Løsegaarde, samt

*) Jeg har nu erfaret, at i jydske Dialekter bruges Udtrykket „Polmere" for „Pulser".